

»Mladi za napredek Maribora 2014«

31. srečanje

ZAKAJ MLADOSTNIKI ZAPADEJO V SLABO DRUŽBO IN KAKO IZ NJE?

Psihologija in pedagogika

Raziskovalna naloga

CEŦ | K P WŦ CEKŠ P C

T ^} Ŧ | K UŠUP C Z ÖÜUZÖ RUPÒ

¥[| K U ¥ Š ÖUP C Z WSSR C T C E J Ö U Ü

Maribor, januar 2014

»Mladi za napredek Maribora 2014«

31. srečanje

ZAKAJ MLADOSTNIKI ZAPADEJO V SLABO DRUŽBO IN KAKO IZ NJE?

Psihologija in pedagogika

Raziskovalna naloga

Maribor, januar 2014

Kazalo

1. UVOD	7
1.1. Namen raziskovalne naloge.....	7
1.2. Osnovne trditve raziskovalne naloge.....	7
1.3. Metode dela	8
2. TEORETIČNI DEL - MLADOSTNIŠTVO	9
2.1. Mejniki mladostništva	9
2.2. Mladostništvo nekoč in danes	9
3. RAZVOJNE NALOGE V MLADOSTNIŠTVU	9
3.1. Razvoj identitete.....	9
3.2. Telesni razvoj	11
3.3. Moralni razvoj oz. razvoj mišljenja.....	14
4. MLADOSTNIK IN OKOLJE (Bronfenbrennerjev model).....	15
4.1. Ekološko sistemska teorija	15
4.1.1. Mikrositem	16
4.1.2. Mezositem	16
4.1.3. Ekositem	16
4.1.4. Makrositem.....	16
4.1.5. Kronositem.....	17
5. VPLIVI OKOLJA NA MLADOSTNIKA	18
5.1. Vrstniške skupine in njihov vpliv.....	18
5.2. Starši proti vrstnikom	18
5.3. Mediji	18
5.4. Zakaj adolescenti počnejo neumnosti in kako jih ustaviti?	18
5.5. Disfunkcionalne družine in problematični otroci	19
5.6. Kaj lahko storijo starši?	20
6. SOCIALNA OPORA	21
7. DRUŽBENA ODGOVORNOST	22
8. RAZISKAVA OBSTOJEČEGA STANJA	23
8.1. Opis vzorca ankete	23
8.2. Obdelava podatkov in analiza anketnega vprašalnika z ugotovitvami.....	23
8.3. Intervju	36
10. ZAKLJUČEK.....	38

11.	SEZNAM LITERATURE IN VIROV	40
12.	PRILOGA (Vzorec ankete)	41

KAZALO SLIK

Slika 1:	Samospoštovanje in samopodoba	10
Slika 2:	Bronfenbrennerjev model	15

KAZALO GRAFOV

Graf 1:	Starost in spol.....	23
Graf 2:	Preživljanje prostega časa	24
Graf 3:	Kakšen mora biti prijatelj?.....	24
Graf 4:	Kakšna je tvoja družba?	25
Graf 5:	V kakšni družbi si raje?.....	26
Graf 6:	Opredelitev slabe družbe.....	26
Graf 7:	Ali si že poskusil/a alkohol, cigarete, droge?.....	27
Graf 8:	Kdo te je napeljal k temu?	28
Graf 9:	So to dobri ali slabi prijatelji?.....	29
Graf 10:	Ali družba pogosto vpliva na tvoje odločitve?.....	29
Graf 11:	Vpliv družbe.....	30
Graf 12:	Slaba družba in njen vpliv.....	31
Graf 13:	Ali bi zapustila takšno družbo in kako?	32
Graf 14:	Kako bi jo zapustila?.....	33
Graf 15:	Meniš, da bi slaba družba dovolila, da se ji izogneš ali meniš, da bi pričela povzročati težave?	34
Graf 16:	Kje bi poiskal/a pomoč?.....	35

ZAHVALA

Zahvaljujem se učencem in učenkam osnovne šole, ki so reševali anketni vprašalnik in mi s tem omogočili, da sem raziskavo lahko izvedla.

Zahvaljujem se tudi učenki srednje šole, s katero sem izvedla intervju.

Hvala tudi moji mentorici za pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge.

Posebna zahvala gre moji mami, ki mi je bila v veliko oporo, me usmerjala, spodbujala, pomagala.

POVZETEK

Pravijo, da na mladih svet stoji. Toda danes se mladi spopadamo z veliko težavami. Težave imamo s samopodobo, samospoštovanjem, nasiljem v družbi, z drogami, alkoholom ...

Vse to lahko privede do resnih posledic, zato sem se odločila, da napišem seminarsko nalogo na temo **ZAKAJ MLADOSTNIKI ZAPADEJO V SLABO DRUŽBO IN KAKO IZ NJE?** Zanimalo me je, ali res vse prej naštete težave izvirajo iz družbe, v kateri se gibamo. Hkrati me je zanimalo, ali znamo mladostniki opredeliti slabo družbo, koliko jih je že v slabi družbi, ali si želijo iz nje izstopiti in predvsem, kako bi to storili.

Sanje vsakega mladostnika so, da so v družbi sprejeti, najboljši ... Vendar, kako to storiti? Ko se priključiš neki družbi, da bi bil sprejet, ne razmišljaš, ali je to dobra ali slaba družba, temveč o tem, kako je krasna, zabavna, »kul« ... Večinoma pa je za družbo, če hočeš biti sprejet, potrebno narediti precej stvari, ne glede na to, ali je to prav ali je to vseč tudi tebi. Mnogokrat prepozno opazimo, da to ni prava družba, v kateri želimo biti. Sprva se mladostnikom zdi takšna družba zanimiva, kasneje pa sprevidijo, da jih vodi samo v težave. Pričnejo padati pod njihov vpliv, postanejo nasilni, se drugače oblačijo, obnašajo in poskušajo stvari (alkohol, drogo, kajenje ...), ki jih v primerni družbi verjetno ne bi. Ob tem trpi družina, pojavljajo se težave v šoli (slabe ocene ...).

Na to temo sem naredila tudi anketni vprašalnik in ga razdelila učencem in dijakom. Predpostavljam, da se je večina najstnikov že znašla v slabi družbi. Prav tako mislim, da večina izhoda iz slabe družbe še ni našla, ker menijo, da njihova družba ni slaba. Tisti, ki pa so izstopili iz takšne družbe, pa menim, da so poiskali strokovno pomoč.

1. UVOD

1.1. Namen raziskovalne naloge

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti:

- Kakšen mora biti prijatelj?
- Kaj pomeni slaba družba?
- Zakaj najstniki zapadejo v slabo družbo?
- Ali prepoznajo slabo družbo?
- Ali se zavedajo, da lahko slaba družba negativno vpliva na njih?
- Ali bi zapustili takšno družbo in kako?
- Na koga bi se obrnili za pomoč?

1.2. Osnovne trditve raziskovalne naloge

- **Hipoteza 1:** Večina mladostnikov bo potrdila, da večino časa preživljajo s prijatelji - preko socialnih omrežij.
- **Hipoteza 2:** Večina mladostnikov bo potrdila, da mora biti njihov prijatelj zabaven, prijazen in "kul".
- **Hipoteza 3:** Večina mladostnikov bo potrdila, da je njihova družba dobra.
- **Hipoteza 4:** Večina mladostnikov bo potrdila, da so raje v dobri družbi.
- **Hipoteza 5:** Večina mladostnikov bo potrdila, da je slaba družba, ko razgrajajo, popivajo, kadijo, se drogirajo...
- **Hipoteza 6:** Večina mladostnikov bo potrdila, da so že poskusili alkohol, cigarete, droge.
- **Hipoteza 7:** Večina mladostnikov bo potrdila, da jih je k tem napeljala družba.
- **Hipoteza 8:** Večina mladostnikov bo potrdila, da menijo, da so to slabi prijatelji.
- **Hipoteza 9:** Večina mladostnikov bo potrdila, da družba pogosto vpliva na njihove odločitve.
- **Hipoteza 10:** Večina mladostnikov bo potrdila, da menijo, da družba dobro vpliva na njih.
- **Hipoteza 11:** Večina mladostnikov bo potrdila, da se zavedajo, da lahko nanje slaba družba vpliva negativno.

- **Hipoteza 12:** Večina mladostnikov bo potrdila, da bi zapustila slabo družbo.
- **Hipoteza 13:** Večina mladostnikov bo potrdila, da bi zapustila slabo družbo, tako da bi poiskala strokovno pomoč.
- **Hipoteza 14:** Večina mladostnikov bo potrdila, da jim slaba družba ne bi dovolila, da se ji izognejo.
- **Hipoteza 15:** Večina mladostnikov bo potrdila, da bi se v primeru, če jih slaba družba ne bi pustila pri miru, obrnila na starše.

1.3. Metode dela

- Preučevanje strokovne literature,
- metoda anketiranja učencev v osnovni šoli,
- intervju.

2. TEORETIČNI DEL - MLADOSTNIŠTVO

Mladostništvo je razvojni prehod med otroštvom in odraslostjo, v katerem prihaja do pomembnih telesnih, spoznavnih in psihosocialnih sprememb.

2.1. Mejniki mladostništva

Mladostništvo traja približno desetletje - od starosti enajst ali dvanajst let do poznih najstniških let ali zgodnjih dvajsetih let. To obdobje naj bi se začelo s puberteto, procesom, ki vodi k spolni zrelosti ali plodnosti (sposobnosti razmnoževanja) (E.Papalia, Wendkos, Olds, Feldman, str. 357).

2.2. Mladostništvo nekoč in danes

Do dvajsetega stoletja so otroci v zahodnih kulturah vstopili v svet odraslih, ko so telesno dozoreli ali ko so nastopili vajeniško dobo. Danes je ta prehod postopnejši in manj izrazit. Puberteta nastopi prej kot pri prejšnjih generacijah, za poklic pa se najstniki odločajo pozneje, saj zapletena družba zahteva daljše obdobje izobraževanja ali poklicnega usposabljanja, preden lahko mladi prevzamejo odgovornosti odraslega človeka.

3. RAZVOJNE NALOGE V MLADOSTNIŠTVU

3.1. Razvoj identitete

Samospoštovanje predstavlja vrednostni vidik pojma o sebi. Samospoštovanje se nanaša na učno uspešnost, socialno vrednost, telesne sposobnosti in na pomembna področja posameznikov. Mladostniki so razmeroma samozavestni, doživljajo in izražajo čustva ponosa, imajo optimističen pogled na življenje, pozitivni odnos do izobraževanja in dela, prepričani so, da so se sposobni spoprijemati z življenjskimi težavami.

Identiteta je psihološki proces, kjer se posameznik opredeljuje glede tega, kdo je, kaj ceni, o ciljih in usmeritvah, ki so pomembni za njegovo prihodnost, pa tudi glede načinov, kako bo zastavljene cilje dosegel.

Identiteta je vsaj delno povezana s socialno resničnostjo. Kot celovit konstrukt pa se ne razvije do mladostništva, saj zahteva razvite spoznavne, sociokognitivne sposobnosti, samostojnost in socialne izkušnje.

Spremembe v spoznavnih in sociokognitivnih sposobnostih se odražajo tudi na pojmovanju sebe, in sicer v smeri bolj celovitega, organiziranega in doslednega pojma o sebi, te spremembe pa predstavljajo podlago za razvoj enkratne osebne identitete.

Slika 1: Samospoštovanje in samopodoba

(Vir: <http://www.tocnoto.si/teens/2009/demi-lovato-ima-tezave-s-samozavestjo/>)

V obdobju poznega otroštva začno otroci opisovati sebe v smislu psiholoških značilnosti, kar pomeni, da skušajo povezovati pretekle in sedanje predstave o sebi v prihodnosti. V obdobju zgodnjega mladostništva te predstave še niso med seboj organizirano povezane, kajti včasih vsebujejo nekatere protislovne značilnosti. V srednjem in poznem mladostništvu se združijo v pojem o sebi. Pojem o sebi je niz lastnosti, sposobnosti, stališč in vrednot, za katere posameznik verjame, da ga opredeljujejo. Ta pojem o sebi v zgodnjem mladostništvu vsebuje več poudarka na lastnih socialnih vrlinah, medtem ko s starostjo vsebuje vedno več individualnih in moralnih atributov, prepričanj in načrtov za prihodnost.

Pojem o sebi je pomemben del v strukturi identitete.

Med mladostniki obstajajo precejšnje individualne razlike v samospoštovanju. Tisti, katerim se spremembe dogajajo v ne normativnem času in ki so manj uspešni v šoli, imajo po navadi nižje samospoštovanje. Višje samospoštovanje pa imajo mladostniki iz družin z višjim ekonomskim statusom, verjetno zato, ker je slog starševstva v teh družinah bolj avtoritativen kot v družinah z nižjim ekonomskih statusom. Vzgojne tehnike se namreč povezujejo z nizkim samospoštovanjem.

Samospoštovanje se razvija v kontekstu socialne interakcije, v katerem posameznik zaznava sebe kot pomembnega/nepomembnega drugim ljudem. Povečuje se preko majhnih dosežkov, ki jim pripisuje vrednost sam ali pa jim pripisujejo vrednost drugi. Zaradi tega se samospoštovanje pozitivno povezuje s psihosocialno prilagodljivostjo.

Mladostniki z visokim samospoštovanjem so prilagodljivi v odnosu z drugimi ljudmi in priljubljeni. Znajo sprejeti neuspeh, so vzorniki drugim, ne podlegajo toliko pritiskom vrstnikov, verjamejo vase, so pripravljeni poskusiti neke nove stvari, cenijo svoje življenje itn.

Mladostniki z nizkim samospoštovanjem pa so razmeroma osamljeni in izolirani v kontekstu vrstniških skupin, so napeti in manj spretni v socialnih interakcijah. Navadno so bolj nagnjeni k temu, da radi ustrezijo drugim, so zato bolj vodljivi in konformistični.

Samospoštovanje pogosto obravnavamo kot pokazatelj mentalnega zdravja. Visoko samospoštovanje v otroštvu je povezano z zadovoljstvom v kasnejšem življenju. Nizko samospoštovanje povezujemo z depresijo, slabšo prilagojenostjo v šoli in v socialnih odnosih.

S samospoštovanjem se povezuje tudi samopodoba in občutek lastne vrednosti.

Samospoštovanje lahko krepimo na več načinov. Z dobrimi vzorniki, da smo čim bolj pozitivno naravnani, da si postavljamo in dosegamo cilje, razvijamo talente, interese ter smo odgovorni za svoje izbore. Slabimo ga, kadar se primerjamo z drugimi, se ponižujemo, zlorablamo droge ter uporabljamo negativni samogovor.

3.2. Telesni razvoj

Kaj je adolescenca? Adolescenca je obdobje sprememb. To obdobje predstavlja v doživljanju večine ljudi negotovost, nekaj skrivnostnega, tavanje pri iskanju samega sebe. Adolescenca je obdobje in proces duševnega dozorevanja iz otroka v odraslega. Kakšna je razlika pojma adolescenca in puberteta? Pojem adolescenca moramo razlikovati od pojma puberteta. Puberteta pomeni obdobje pospešenega telesnega dozorevanja, ki se konča z biološko zrelostjo. Adolescenca pa se nanaša na duševno dozorevanje, na spremembe na področju duševnosti, ki se pojavljajo pri prehodu v zrelejšo organizacijo psihe odraslega človeka.

Koliko časa traja adolescenca? Medtem ko se puberteta z biološko zrelostjo konča, pa traja proces duševnega dozorevanja še več let po doseženi telesni zrelosti. Sam pojav in trajanje adolescence sta pravzaprav povsem odvisna od značilnosti in zahtev posameznega družabnega okolja. To obdobje bo trajalo čim dlje, čim večje zahteve po intelektualni, čustveni in socialni zrelosti postavlja družba, čim višja je njena civilizacijska in tehnološka stopnja.

Prehod bi bil mnogo bolj kontinuiran, seveda, če bi si družba posebej prizadevala, da bi bolj zgodaj in postopoma omogočila otrokom čedalje zrelejše socialne izkušnje.

Katere razvojne naloge predstavlja proces duševnega dozorevanja pred adolescenta? Najpogosteje se navajajo na naslednje razvojne naloge, ki zahtevajo tako telesno kot tudi intelektualno in predvsem čustveno socialno dozorevanje:

1. Ustvariti nove in zrelejše odnose z vrstniki obeh spolov. Sprejemanje in potrditvev od skupine vrstnikov je v tem obdobju za mladostnika velikega pomena.
2. Oblikovati žensko ali moško socialno vlogo. Sprejemanje in učinkovito uporabljanje lastnega telesa. V adolescenci prihaja do pomembnih telesnih sprememb, ki jih mora posameznik sprejeti in razumeti, pri čemer potrebuje čutečo in empatično pomoč odraslih. Pred nastopom pospešenega dozorevanja v puberteti otrok dobro pozna svoje telo in ga tudi obvlada. Nato pride do primarnih in sekundarnih telesnih sprememb. Nove telesne izkušnje povzročijo, da postane ta del njegovega doživljanja nenadoma tuj in skrivnosten. Te spremembe so za posameznika še bolj vznemirljive, kot pa če npr. gremo v neko novo okolje. To nam lahko pojasni tudi marsikatero mladostnikovo negotovost in povečano občutljivost.
3. Doseganje (oblikovanje) čustvene neodvisnosti od staršev in drugih odraslih. Od odvisnega odnosa in odvisne vloge v lastni družini, ki je vključevala tudi pretežno sprejemanje in ravnanje po moralnih, socialnih in etičnih načel staršev, mora mladostnik preiti v zrelejši in enakopravnejši odnos s starši, v katerem bo deloval kot osebnost z lastnimi stališči, vrednotami, etičnimi načeli.
To preoblikovanje odnosov pa zahteva spreminjanje vedenja in novo prilagajanje tako mladostnika kot tudi staršev.
4. Pripravljanje na zakon in družinsko življenje. Pridobivanje novih stališč, spretnosti in vedenj na področju medsebojnih odnosov imenujemo tudi socialno učenje.

5. Priprava na poklicno in družbeno udejstvovanje. To je obdobje pomembnih odločitev in nihanj tudi na področju iskanja tiste poklicne dejavnosti, ki bo ustrezala posameznikovim sposobnostim in interesom ter mu omogočala razvoj lastnih ustvarjalnih zmožnosti. To pa nujno zahteva tudi oblikovanje ustreznega odnosa do dela in ustvarjalnosti.
6. Pridobivanje (oblikovanje) lastne hierarhije vrednot (vrednostnega sistema) in etničnih načel. Mladostnik mora oblikovati lastno identiteto, se odločiti, v katere ljudi in ideje bo veroval, najti nove odgovore na vprašanji "Kdo sem?" in "Kaj hočem biti?" in to tako na področju svoje spolne vloge kot tudi na poklicnem področju.
7. Želja (pripravljenost) po opravljanju družbeno odgovornih dejavnosti in doseganje sposobnosti družbeno odgovornega obnašanja.
8. Spremembe v telesnem razvoju. Bistvo telesnega razvoja v adolescenci predstavljajo pubertetne spremembe, ki pa ne zajemajo le spolnega, marveč celotni telesni razvoj.
9. Vpliv hormonov na rast. Pravzaprav se srečujemo s kombinacijo rastnih in gonadotropnih hormonov, ki delujejo v medsebojni povezanosti. Z razvojem spolnih želez in njihovim delovanjem se prične zmanjševati proizvodnja rastnega hormona. To traja tako dolgo, dokler spolni hormoni polagoma ne ustavijo rastnega hormona, kar povzroči prenehanje rasti.
10. Telesne spremembe v adolescenci: Nagla rast v puberteti:
 V tem obdobju doživi telo izredno pomembne spremembe, saj doseže telesni razvoj svojo zrelost. Ne gre samo za posebne vidike razvoja, ampak za razvoj kot celoto, ker gre tudi za kakovostne razlike med otrokom in adolescentom. Telo začne naglo rasti prav v obdobju zgodnje adolescence. Sprva je razvoj deklic hitrejši, zato so večje od dečkov, ko pa se prične razvoj še pri dečkih, jih ti kmalu dohitijo in po 14. letu v povprečju tudi prehitijo. Nato se prične rast vse bolj umirjati. V pozni adolescenci je rast v višino že povsem neznatna, dokler se približno po 20. letu človekove starosti povsem ne zaustavi. Enako je pri telesni teži.
11. Spolni razvoj. Oba vidika telesnega razvoja (višina in teža) sta najtesneje povezana s spolnim razvojem. Sprva so med otroki v telesnem razvoju izredno velike individualne razlike, ki pa se pričnejo po 15. letu starosti postopno zmanjševati. To lahko pojasnujemo s tem, da se je že pri vseh otrocih pričela puberteta.

12. Rast kosti in zob. Prav tako hitro rastejo kosti, ki pa se ne spreminjajo le po velikosti, temveč tudi po obliki in sorazmerjih. V obdobju zgodnje adolescence dobi mladostnik že vseh 28 stalnih zob; zadnji kočniki ali modrostni zobje pa zrastejo ob koncu pozne adolescence, pri nekaterih ljudeh pa šele v zrelih letih.
13. Razvoj mišičevja.
Mladostnikovo mišičevje se močno krepi in podaljša. Razvoj okostja in mišičevja poteka praviloma usklajeno. Mišičevje se pri dečkih razvije bolj kot pri deklicah. Njihova razvitost spada med sekundarne spolne znake, po katerih se spola med sabo prav tako temeljito razlikujeta.
14. Razvoj notranjih organov in spolovil. Enake težnje razvoja bi lahko navedli za posamezne notranje telesne organe (srce, pljuča, jetra, ledvice, prebavni trakt). Predvsem moramo poudariti, da že ob začetku pubertete dosežejo možgani svojo dokončno težo okrog 1,5 kg. Med adolescenco pa se še nadalje intenzivno razvijajo glede na kakovostno organizacijo in to predvsem skozi miselno aktivnost. Osrednje področje pa je spolni razvoj, ki se v tem obdobju konča z dozorelostjo sekundarnih spolnih znakov. V tem obdobju pride do končnega razvoja spolnih organov in mladostnik postane telesno sposoben za reprodukcijo (Horvat, Magajna, 1987, str. 233 – 240).

3.3.Moralni razvoj oz. razvoj mišljenja

Morala je povezana s sklopom principov in idealov, ki se nanašajo na odnose z drugimi ljudmi. Za preživetje posameznika in družbe je nujno, da obstajajo pravila in standardi o odnosih med ljudmi, ki določajo, katera vedenja so zaželeno, katera nezaželeno in katera prepovedana oziroma sankcionirana.

Moralni standardi so lahko v različnih kulturah tudi različni. Bistvo moralnosti je ponotranjenje teh standardov in pravil, ki tako postanejo notranji etični principi posameznika.

Funkcija moralnosti je:

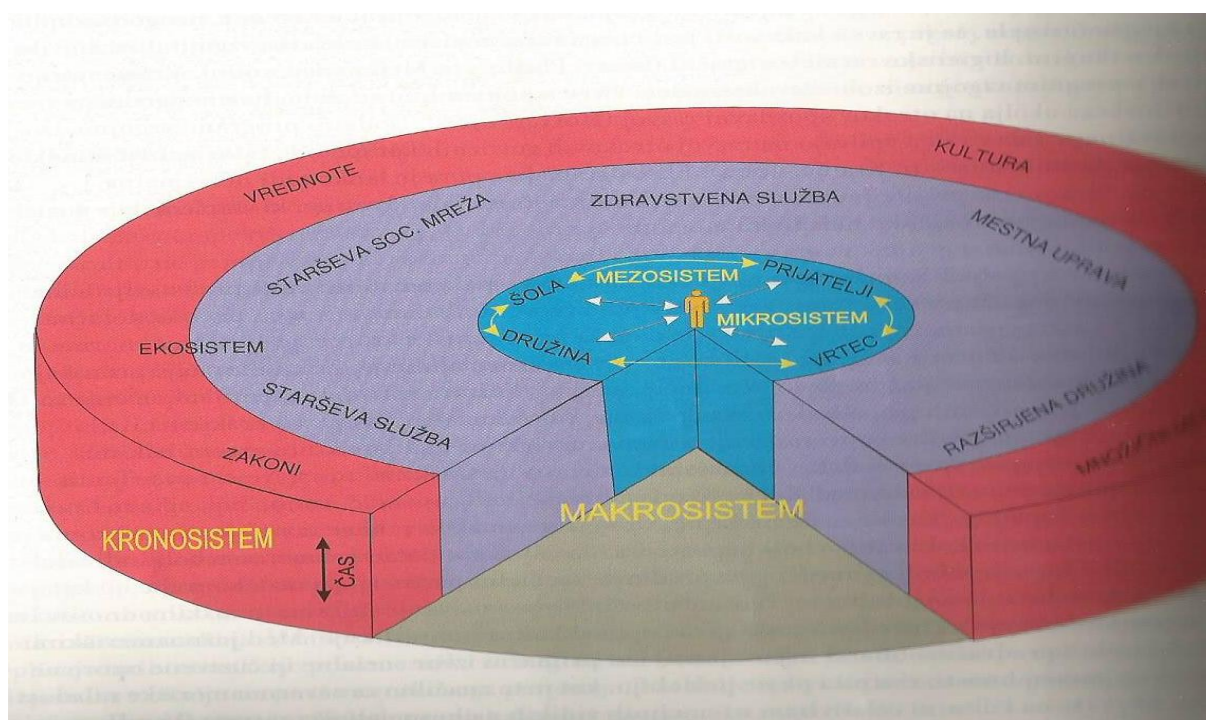
- da pomaga regulirati socialne odnose in
- da nudi posamezniku orientacijo za delovanje v kulturi oziroma socialni skupini, ki ji pripada (Lefrancois, 1990).

Prepričevati mladostnika, da je njegova družba ali obnašanje slabo, je izredno težko in pogosto brez učinka. Največ se da narediti z zgledom in doslednostjo, to pomeni, da če veljajo doma določena pravila, se jih morajo držati...

Prepričati, da je določena družba slaba, se kar nekako ne da. Pomagati jim je potrebno najprej izbrati pravo družbo - z usmerjanjem in podpiranjem določene družbe.

Lahko da gre pri njegovi izbiri slabe družbe le za fazo, ki bo prej ali slej minila, za vrsto uporništv ali pa na ta način išče svojo identiteto ali si utrjuje položaj v družbi. Tudi od slabe družbe lahko otrok dobi dragocene življenjske izkušnje, tako da mu je včasih treba pustiti, da sam dela in ugotavlja svoje napake.

4. MLADOSTNIK IN OKOLJE (Bronfenbrennerjev model)

Slika 2: Bronfenbrennerjev model

(Vir: Marjanovič Umek, Zupančič, 2004, Razvojna psihologija, str. 56)

4.1. Ekološko sistemska teorija

Ekološka teorija razlaga razvoj znotraj kompleksnega sistema odnosov na različnih ravneh okolja, in sicer od trenutnega družinskega, vzgojno-izobraževalnega do širšega kulturnega. Razvoj posameznika se odvija v kompleksnem sistemu odnosov, na katere vplivajo multiple ravni okolja.

4.1.1. Mikrositem

Mikrosistem (najbolj osrednja raven okolja), trenutno okolje, v katerem se posameznik vključuje v najbolj neposredno interakcijo z njemu pomembnimi osebami - starši, sorojenci, vzgojitelji, učitelji, prijatelji. Mikrosistem vključuje socialne kontekste, kot so družina, vrstniki, vrtec, šola, delovno mesto za odraslega. Odrasli npr. vplivajo na otrokovo vedenje, vendar genetsko, biološko in socialno pogojene značilnosti vplivajo tudi na vedenje odraslih.

4.1.2. Mezosistem

Mezosistem vsebuje povezave med posameznikovimi trenutnimi okoljskimi sistemi (mikrosistem), npr. povezava med otrokovimi družinskimi izkušnjami in izkušnjami v šoli. V nasprotju s popularnim mnenjem odraslih družinski in vrstniški sistem v obdobju mladostništva, vsaj v Sloveniji, delujeta pretežno usklajeno, sta pozitivno povezana (Puklek Levpušček, 2001).

V razvojni psihologiji vse bolj poudarjamo pomembnost opazovanja posameznikovega vedenja v multiplih kontekstih. Tako učenčeva učna uspešnost ni odvisna le od kakovosti odnosov z učitelji, temveč tudi od vključevanja njegovih staršev v šolsko življenje (Grolnick in Slowiaczek, 1949).

4.1.3. Ekosistem

Ekosistem je širša skupnost, ki posameznika ne vključuje neposredno, vendar vpliva na njegove izkušnje v trenutnem okolju, npr. delovno okolje otrokovih staršev, zdravstvene in socialne institucije. Ekosistem predstavlja vplive socialnega okolja, ki zadevajo posameznikove izkušnje v mikrosistemu, čeprav sam nima vloge v teh vplivih.

Ekosistemska opora je lahko tudi neformalna, npr. socialna mreža prijateljev, staršev in pripadnikov razširjene družine, ki staršem daje socialno in čustveno oporo, lahko pa tudi finančno pomoč.

4.1.4. Makrosistem

Makrosistem predstavlja vrednote, zakone, socialne običaje v družbi, ki vplivajo na izkušnje posameznika in njegove interakcije na nižjih ravneh okolja. Kultura se nanaša na vedenjske vzorce, prepričanja, norme in druge produkte določene skupine ljudi, ki se v procesih socializacije in inkulturacije prenašajo iz generacije v generacijo (Zupančič, 2001).

Kultura vpliva na identiteto, učenje in socialno vedenje njenih pripadnikov že zelo zgodaj v otrokovem razvoju. Igra malčkov, ki se razvijajo v razmeroma bolj kolektivističnih kulturah, je bolj neposredno socialna kot tista v razmeroma bolj individualističnih, v katerih je bolj usmerjena na predmete, socialni partnerji pa malčkom služijo kot posredniki delovanja na predmete. Medkulturne študije nam dajejo pomembne podatke o splošnosti in kulturni specifičnosti vseživljenjskega razvoja.

4.1.5. Kronosistem

Kronosistem vsebuje časovne spremembe v posameznikovem okolju, ki vodijo do spremenjenih pogojev življenja. Okolje ni statični dejavnik, ki vpliva na otroka, temveč se spreminja. Pomembni dogodki v otrokovem življenju, npr. rojstvo sorojenca, vstop v šolo, upokojitev spremenijo obstoječe odnose med posameznikom in okoljem in oblikujejo nove pogoje, ki vplivajo na razvoj posameznika. Tudi čas pojavljanja okoljske spremembe vpliva na razvoj.

5. VPLIVI OKOLJA NA MLADOSTNIKA

5.1. Vrstniške skupine in njihov vpliv

V šolah obstajajo skupine znotraj skupin. V večjih demografskih skupinah so manjše, družčine otrok, ki se družijo. Otroci, ki se povezujejo vanje, imajo po navadi podoben odnos do šole -za ali proti- in do drugih stvari. V osnovni šoli se družčine še prelivajo, otroci lahko vstopajo vanje ali izstopajo iz njih. Ko se preselijo iz ene v drugo, se njihov odnos do stvari prilagodi novim prijateljem.

V srednji šoli je že težje vstopati v družčino ali izstopati iz nje. Do takrat so sošolci druge in tudi same sebe že okarakterizirali. Začasne družčine iz prejšnjih let so postale trdnejše in bolj toge družbene kategorije, ki več ne temeljijo zgolj na demografiji. Zdaj izražajo osebnosti, nagnjenja in sposobnosti članov.

Spremenilo pa se je tudi število možnosti. V posamezne srednje šole se jih navadno vpiše več kot v osnovne in dijaki si svobodneje izbirajo družabnike, tako da se lahko natančneje razdelijo. Večja je šola, večja je izbira družbenih kategorij.

5.2. Starši proti vrstnikom

Večina adolescentov živi v soseskah, kjer je polno ljudi, podobnih njihovim staršem. Vrstniki odraščajo v domovih, zelo podobnih njihovim. Otroci prinesejo vse, česar so se naučili doma, v vrstniško skupino, in obdržijo vse, kar je vrstnikom skupnega, tega pa je v homogenih četrtih kar precej. Težave so verjetne, kadar najstniki postanejo člani skupine, katere cilji in vrednote se bistveno razlikujejo od ciljev in vrednot staršev. Najstnik, ki zaide v nekaj, čemur starši pravijo slaba družba, doma verjetno ne bo več živel veselega življenja. Starši ne marajo njegovih prijateljev, ne odobravajo tega, kako se oblači ali vede, niso jim všeč sporočila, ki jih dobivajo iz šole. Prepovejo mu druženje s prijatelji, ne morejo pa nadzirati njegovega početja, ko ga ni doma, zato se z njimi srečujejo na skrivaj. Starši imajo dve možnosti. Lahko postanejo strožji in zlobnejši in poskušajo znova prevzeti nadzor ali se vdajo v usodo.

5.3. Mediji

Vse bolj vplivajo na vedenje najstnikov tudi mediji in sicer: internet, televizija, reklame...

Vsi vplivi iz okolja so lahko na mladostnika pozitivni ali negativni.

5.4. Zakaj adolescenti počnejo neumnosti in kako jih ustaviti?

Mladostniki se včasih ne zmenijo za naša opozorila ali za opozorila na ovitkih in postanejo zasvojeni s tobakom. Prezgodaj začnejo spolno občevati, spolne odnose imajo pregosto, pozabljajo uporabiti kondom.

Vozijo prehitro, preveč pijejo in kršenje zakonov na sploh je, kot nam je povedala Terrie Moffitt, sestavni del njihovega življenja. Mislite, da gre za pritisk vrstnikov? Velik nesmisel, pravijo najstniki, s katerimi se je pogovarjala psihologinja Cynthia Lighthfoot. Eden izmed njih takole razlaga, zakaj je začel piti:

Močno se trudiš pokazati, kako velik človek si, in če vsi pijejo, boš to najlažje rešil tako, da piješ še sam. Vsem se zdi to prav, poleg tega jim dokažeš, da imaš enake vrednote kakor oni, da si »pravi«.

Kot so pokazale raziskave, se da najzanesljiveje napovedati, ali bo najstnik začel kaditi ali ne, tako da se preveri, ali kadijo njegovi prijatelji. Humorist Dave Berry je pokadil prvo cigareto tisto poletje, ko je napolnil petnajst let, ker je bilo, kot pravi, takrat za najstnika enako očarljivo kot danes.

RAZLOGI PROTI KAJENJU: to je odvrtna zasvojenost, ki vas počasi a zanesljivo spremeni v sopihajočega invalida sive kože in polnega tumorjev, ki pljuva rjave izpljunke iz edinega preostalega pljučnega krila.

RAZLOGI ZA KAJENJE: to počnejo tudi drugi najstniki. Primer rešen. Prižgimo!

Dopovedati najstnikom, da kajenje ogroža zdravje, da se jim bo koža nagubala, da bodo postali impotentni, da bodo umrli, je nesmiselno. To je propaganda odraslih, to so besede odraslih. Najstniki si ga bodo želeli ravno zato, ker je nekaj nevarnega ali zloglasnega. Še najbolj bi se obnesla akcija, ki bi širila misel, da je promocija kajenja zarota odraslih proti najstnikom, ki jo spodbuja tobačni lobi. Prikazovati bi morali direktorje tobačnih tovarn, kako se razveselijo vsakič, ko najstnik kupi zavojček cigaret in kako razmišljajo o oglasih, ki morajo biti taki, da bodo pomagali njihove izdelke prodajati naivnim mladeničem in mladenka in da bo na njih kajenje videti »kul« in kadilci seksi. Oglasi bi morali kazati, kaj si želijo oni in ne mi.

5.5. Disfunkcionalne družine in problematični otroci

Disfunkcionalna družina. Ja, take družine obstajajo, o tem ni nobenega dvoma. Ni jih prijetno obiskati in gotovo ne bi hoteli živeti v njih. Niti otroci niti starši tega nočejo. Poznate to šalo?

Primer: Psiholog: Z Johnyjem morate biti prijazni, prihaja iz razdrte družine.

Učitelj: Nisem presenečen. Johny lahko razdre vsak dom.

5.6. Kaj lahko storijo starši?

Ja, v nekaterih primerih starši lahko vplivajo na otroka. Zanimati, da starši lahko vplivajo na otrokovo izbiro poklica ali prostočasne dejavnosti, bi bilo neumno. Starši vplivajo na vedenje otrok doma. Zagotavljajo jim znanje, ki ga nesejo s seboj, kamor koli gredo in ki se »tam zunaj« lahko izkaže za koristno. Otroci prinesejo v vrstniško skupino precej tega, česar se naučijo doma, in če se ujema s tistim, kar so od doma prinesli drugi otroci, bodo to verjetno obdržali. Otroci se doma naučijo še marsikaj, česar ne prinesejo v vrstniško skupino, a naučeno obdržijo, čeprav je drugačno od tistega, kar so se doma naučili vrstniki. Misel, da lahko iz otrok naredimo, kar hočemo, je zgolj slepilo. Pozabite nanjo. Otroci niso prazno platno, na katero bi starši risali svoje sanje. Njihova odrasla osebnost ni zrcalna podoba tistega, kako ste skrbeli zanje. Tako kakor jih ne morete oblikovati do popolnosti, jih tudi ne morete uničiti. Niso vaši, da bi jih naredili popolne ali jih uničili - pripadajo prihodnosti (Rich Harris, 2007, str. 241 - 287).

6. SOCIALNA OPORA

Ljudje navadno v svojem življenju potrebujemo ljudi, da se nanje obrnemo, ko potrebujemo pomoč oziroma oporo. Viri pomoči oziroma opore so lahko prijatelji, družinski člani, sorodniki, sodelavci, znanci ali pa druge osebe oziroma institucije. Se pravi, da gre potemtakem za dve vrsti virov socialne opore, na eni strani za neformalni vir, ki ga lahko sestavljajo sorodniki in prijatelji, saj neformalna opora izvira iz normativne dolžnosti sorodstva in prijateljstva. Na drugi strani pa gre za formalne vire socialne opore, ki jih nudijo institucije, za katere je značilna birokratska organizacija, specializacija funkcij, formalizacija pravil delovanja, standardizacija delovanja ipd.

Formalna opora je tako opredeljena kot profesionalne storitve, ki jih pooblaščajo in sponzorirajo vladna telesa (Froland et al. v Vaux, 1998).

V literaturi obstaja vrsta različnih pojmovanj oblik socialne opore. Kogovšek ugotavlja, da se je med mnogimi avtorji izoblikoval konsenz, po katerem lahko oblike socialne opore uvrstimo v štiri večje skupine:

1. INSTRUMENTALNA (MATERIALNA) OPORA se nanaša na pomoč v materialnem smislu (posojanje denarja, orodja, pomoč pri hišnih opravilih in podobno);
2. INFORMACIJSKA OPORA se nanaša na informacije, ki jih oseba potrebuje ob kakšni večji življenjski spremembi;
3. EMOCIONALNA OPORA je pomoč v času večjih ali manjših življenjskih kriz in
4. DRUŽENJE, ki predstavlja socialno oporo v smislu neformalnega občasnega druženja (kino, obiskovanje, izleti) (Kogovšek, Ferligoj, 2000; Kogovšek, 2001).

7. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Moja raziskovalna naloga upošteva načela družbene odgovornosti. V njej upoštevam individualno odgovornost oz. moj vpliv na družbo, preglednost in zanesljivost podatkov pri delu, ki temelji na poštenem, pravičnem in zanesljivem pristopu do soljudi in spoštuje njihove interese. Prav tako spoštuje njihove vrednote in norme obnašanja v današnjem svetu ter človekove pravice, ne glede na spol, starost, vero, barvo kože ipd. K raziskovanju sem pristopila resno in brez ogrožanja drugih.

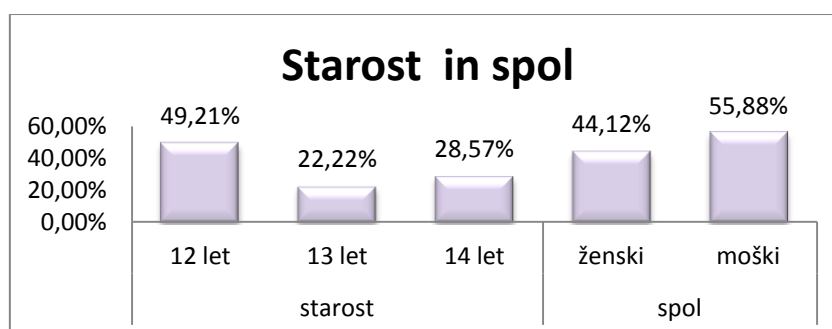
8. RAZISKAVA OBSTOJEČEGA STANJA

8.1. Opis vzorca ankete

Raziskavo sem izvedla med učenci starejšimi od 12 let v osnovni šoli (III. triada). Ankete sem posredovala 70 učencem, vrnjenih in obdelanih je bilo 63 (90%). Posredovala sem jih osebno in sicer v začetku meseca januarja. Na osnovi prejetih, izpolnjenih anket sem naredila obdelavo z grafi.

8.2. Obdelava podatkov in analiza anketnega vprašalnika z ugotovitvami

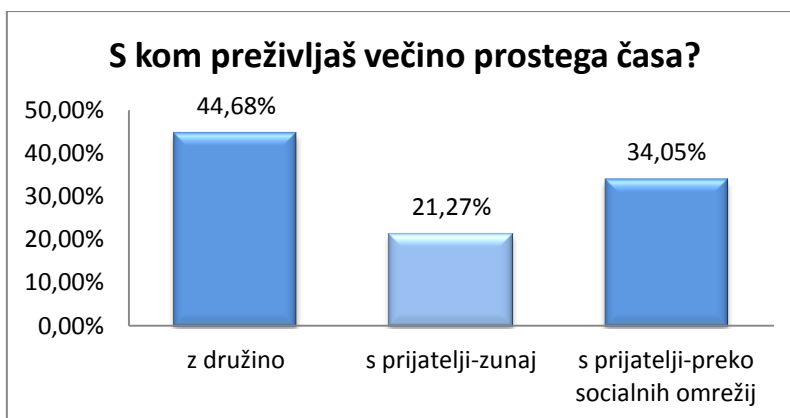
Graf 1: Starost in spol

(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

Največ učencev (mladostnikov), ki sem jih anketirala, je bilo starih 12 let (49,21 %), sledijo 14-letniki (28,57 %) in 13-letniki (22,22 %). Večina anketiranih je bila moškega spola (55,88 %).

Graf 2: Preživljanje prostega časa

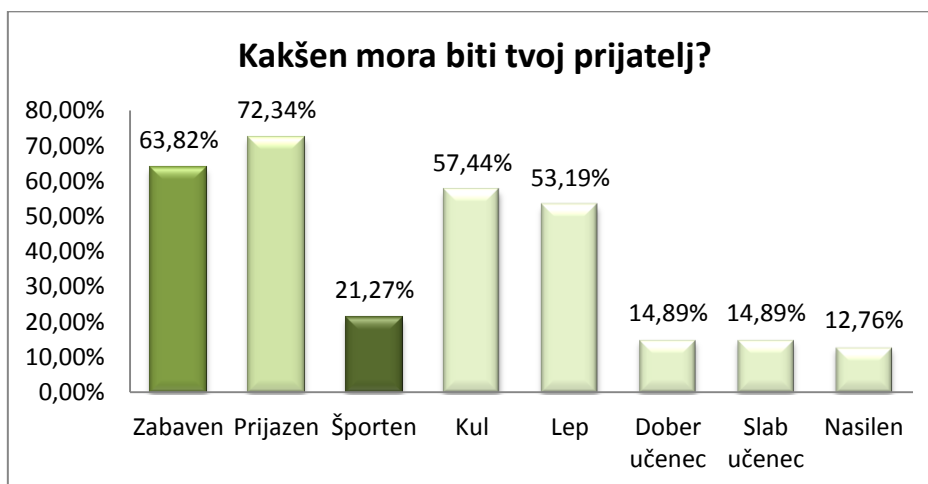
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- Iz grafa je razvidno, da 44,68 % učencev preživlja prosti čas z družino.
- 21,27 % učencev preživlja prosti čas s prijatelji-zunaj.
- 34,05 % učencev preživlja prosti čas s prijatelji-preko socialnih omrežij.

Hipoteza 1: Večina mladostnikov bo potrdila, da večino časa preživljajo s prijatelji - preko socialnih omrežij.

Hipoteza je ovržena, saj večina anketiranih preživlja prosti čas z družino. Pri pregledu anket sem ugotovila, da večina 12-letnikov preživlja prosti čas z družino, 13 in 14-letniki pa že večino časa preživljajo s prijatelji - preko socialnih omrežij.

Graf 3: Kakšen mora biti prijatelj?

(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- Več kot 50 % anketiranih je odgovorilo, da mora biti njihov prijatelj zabaven, prijazen, "kul" in lep.
- 21,27 % učencev meni, da mora biti njihov prijatelj športen.
- Zanimivo je, da je 14,89 % anketiranih odgovorilo, da je prijatelj lahko dober ali slab učenec.
- 12,76 % pa jih je mnenja, da mora biti njihov prijatelj nasilen.

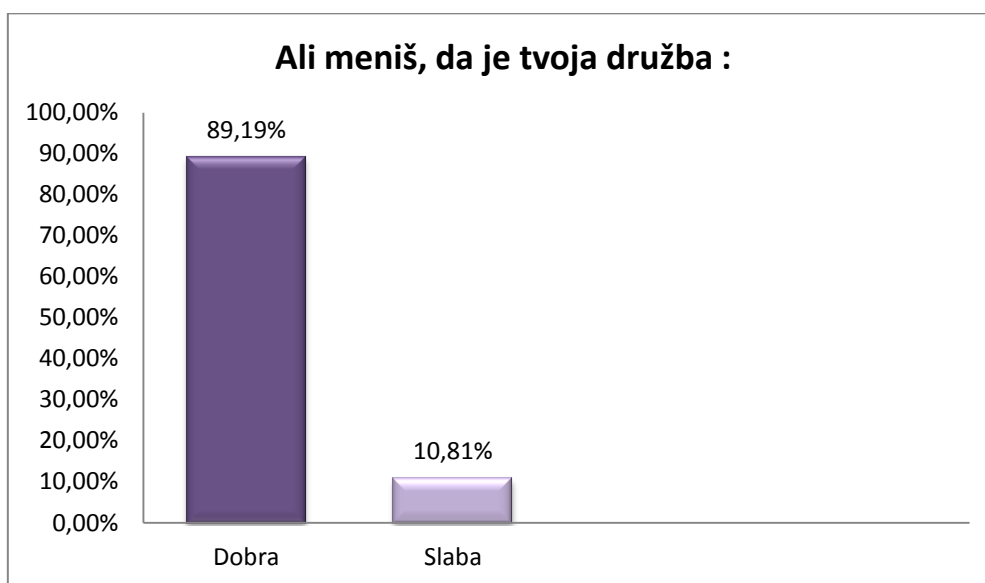
Anketirani so lahko obkrožili več odgovorov.

Hipoteza 2: Večina mladostnikov bo potrdila, da mora biti njihov prijatelj zabaven, prijazen in "kul".

Hipoteza je potrjena, saj večina anketiranih meni, da mora biti njihov prijatelj zabaven, prijazen in "kul".

Začudilo me je, da jim je pri prijatelju zelo pomemben tudi videz, saj jih je več kot 50 % odgovorilo, da mora biti njihov prijatelj lep.

Graf 4: Kakšna je tvoja družba?

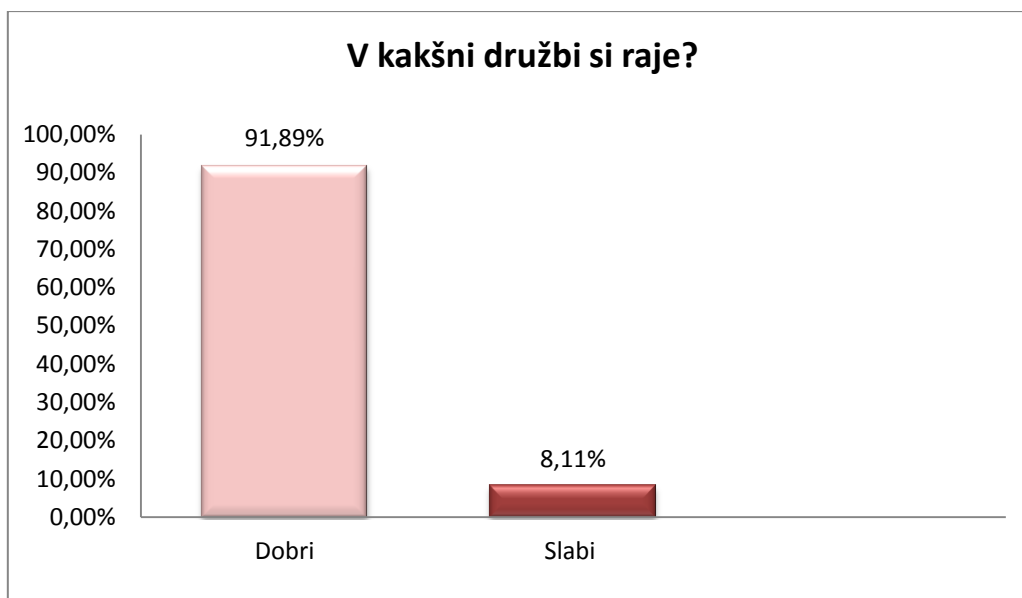
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- 89,19 % učencev je odgovorilo, da meni, da je njihova družba dobra.
- 10,81 % pa je odgovorilo, da je njihova družba slaba.

Hipoteza 3: Večina mladostnikov bo potrdila, da je njihova družba dobra.

Hipoteza je potrjena, saj jih je kar 89,19 % odgovorilo, da so v dobri družbi.

Graf 5: V kakšni družbi si raje?

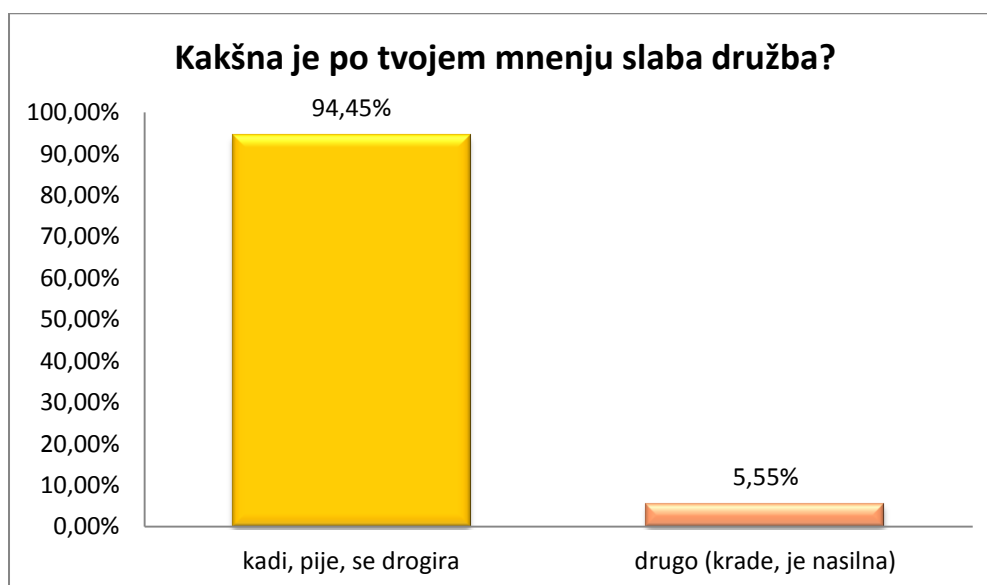
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- Večina mladostnikov (91,89 %) je raje v dobri družbi.
- 8,11 % mladostnikov je raje v slabi družbi.

Hipoteza 4: Večina mladostnikov bo potrdila, da so raje v dobri družbi.

Hipoteza je potrjena, saj je 91,89 % mladostnikov raje v dobri družbi.

Graf 6: Opredelitev slabe družbe

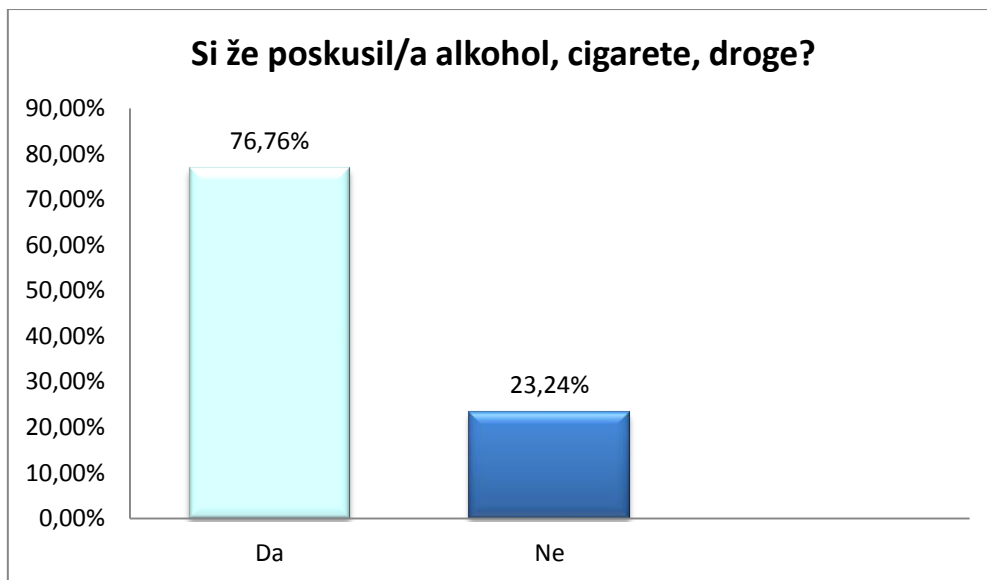
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- Večina anketiranih (94,45 %) je odgovorila, da je slaba družba tista, ki kadi, pije, se drogira.
- Ostali anketirani (5,55 %) so odgovorili, da je slaba družba tista, ki je nasilna, krade, razgraja...

Hipoteza 5: Večina mladostnikov bo potrdila, da je slaba družba tista, ki popiva, kadi, se drogira.

Hipoteza je potrjena, saj je 94,45 % anketiranih odgovorilo, da je slaba družba tista, ki kadi, pije, se drogira.

Graf 7: Ali si že poskusil/a alkohol, cigarete, droge?

(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

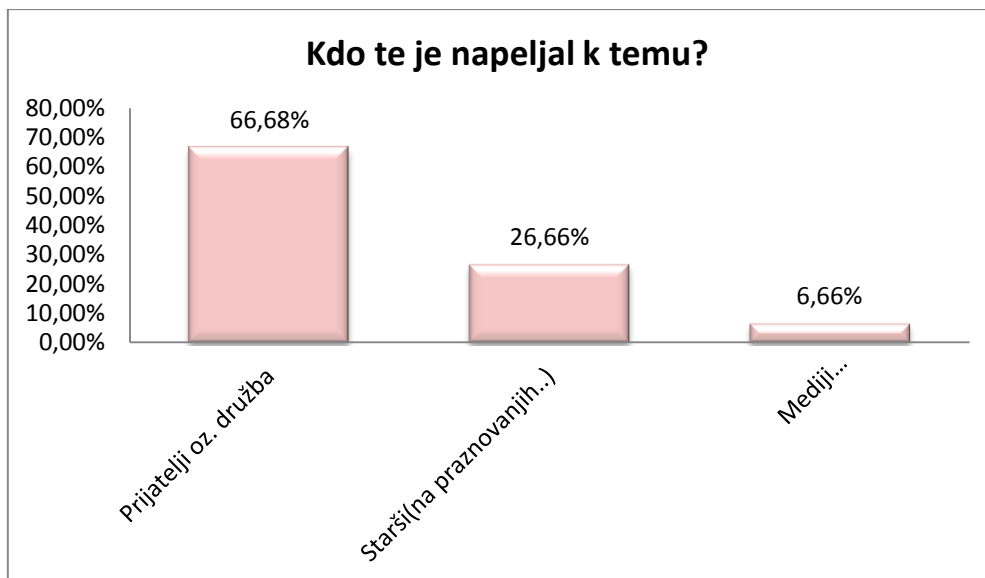
- 76,76 % anketiranih je odgovorilo, da so že poskusili alkohol, cigarete, droge.
- 23,24 % anketiranih je odgovorilo, da še niso poskusili alkohola, cigaret ali drog.

Hipoteza 6: Večina mladostnikov bo potrdila, da so že poskusili alkohol, cigarete, droge.

Hipoteza je potrjena, saj je večina anketiranih (76,76 %) odgovorila, da so že poskusili alkohol, cigarete, droge.

Pri pregledu anket sem ugotovila, da ni nikogar med 13 in 14-letniki, ki ne bi poskusil alkohola, cigarete, droge, kar je zelo zaskrbljujoč podatek.

Graf 8: Kdo te je napeljal k temu?

(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

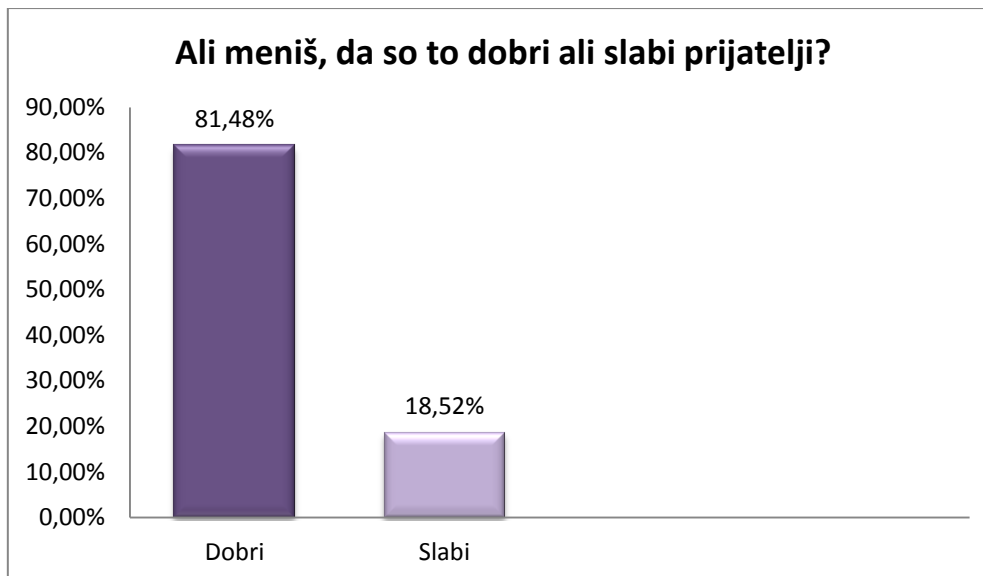
- 66,68 % anketiranih je odgovorilo, da jih je k temu napeljala družba oz. prijatelji.
- 26,66 % anketiranih je odgovorilo, da so jih k temu napeljali starši.
- 6,66 % anketiranih je odgovorilo, da so jih k temu napeljali mediji.

Hipoteza 7: Večina mladostnikov bo potrdila, da jih je k temu napeljala družba.

Hipoteza je potrjena, saj je 66,68 % anketiranih odgovorilo, da jih je k temu napeljala družba oz. prijatelji.

Zanimivo je, da so pred tem odgovorili, da je slaba družba tista, ki kadi, pije, se drogira in da so raje v dobri družbi, sedaj pa so navedli, da jih je k temu napeljala družba. Vprašujem se, ali se mladostniki v resnici sploh zavedajo, kaj je slaba družba.

Graf 9: So to dobri ali slabi prijatelji?

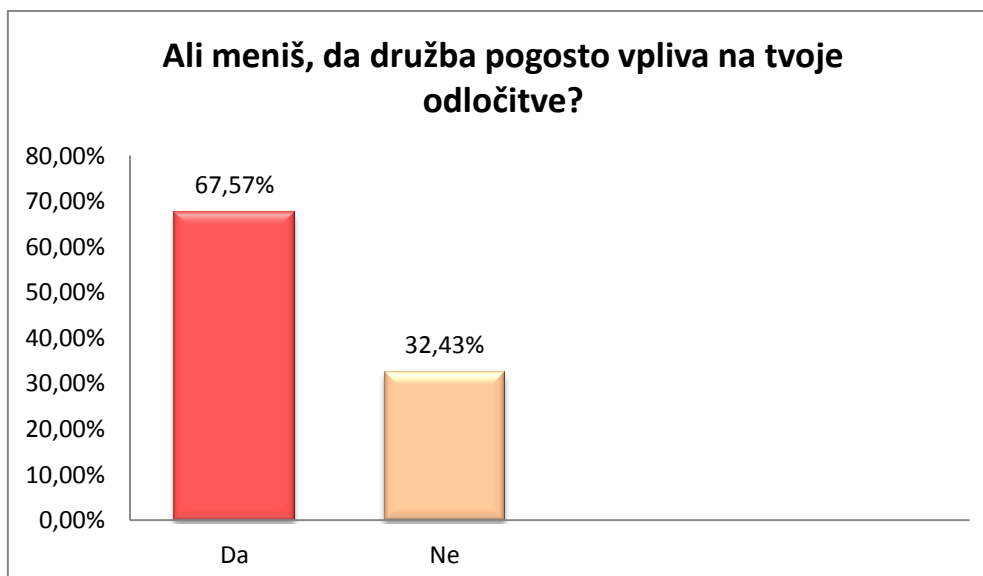
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- 81,48 % anketiranih je odgovorilo, da so mnenja, da so to dobri prijatelji.
- 18,52 % anketiranih je odgovorilo, da menijo, da so to slabi prijatelji.

Hipoteza 8: Večina mladostnikov bo potrdila, da menijo, da so to slabi prijatelji.

Hipoteza je ovržena, saj jih je velika večina (81,48 %) anketiranih odgovorila, da so mnenja, da so to dobri prijatelji. To me je zelo presenetilo.

Graf 10: Ali družba pogosto vpliva na tvoje odločitve?

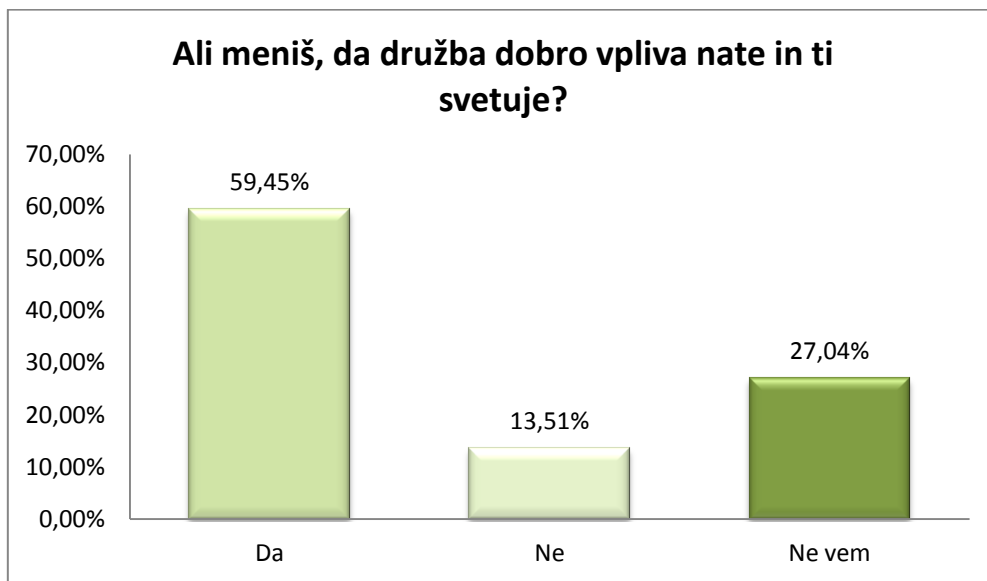
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- 67,57 % anketiranih je odgovorilo, da družba vpliva pogosto na njihove odločitve.
- 32,43 % anketiranih je odgovorilo, da družba ne vpliva pogosto na njihove odločitve.

Hipoteza 9: Večina mladostnikov bo potrdila, da družba pogosto vpliva na njihove odločitve.

Hipoteza je potrjena, saj je 67,57 % anketiranih odgovorilo, da družba pogosto vpliva na njihove odločitve.

Graf 11: Vpliv družbe

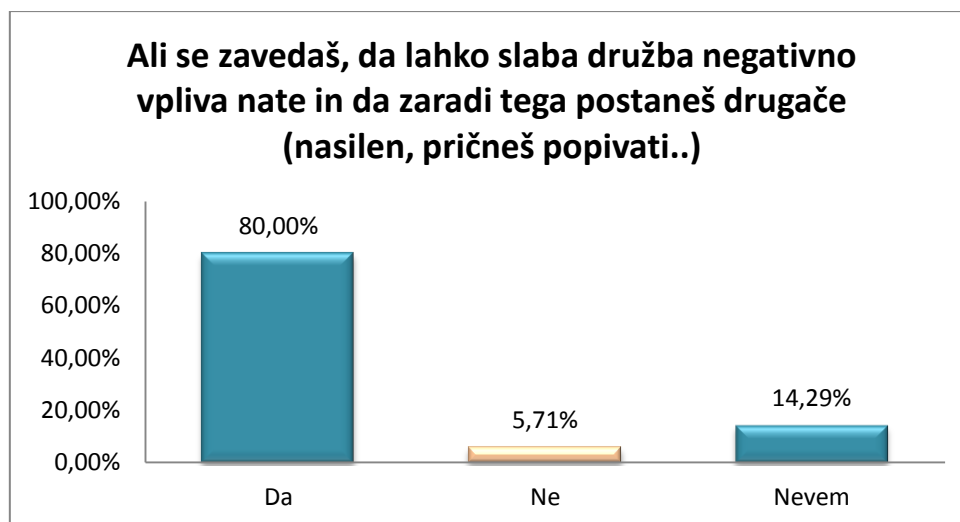
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- 59,45 % anketiranih je odgovorilo, da družba dobro vpliva nanje in jim svetuje.
- 27,04 % anketiranih je odgovorilo, da ne vedo, ali družba dobro vpliva nanje in jim svetuje.
- 13,51 % anketiranih je odgovorilo, da družba ne vpliva dobro nanje in jim svetuje.

Hipoteza 10: Večina mladostnikov bo potrdila, da družba dobro vpliva nanje.

Hipoteza je potrjena, saj je 59,45 % anketiranih odgovorila, da družba dobro vpliva nanje in jim svetuje.

Graf 12: Slaba družba in njen vpliv

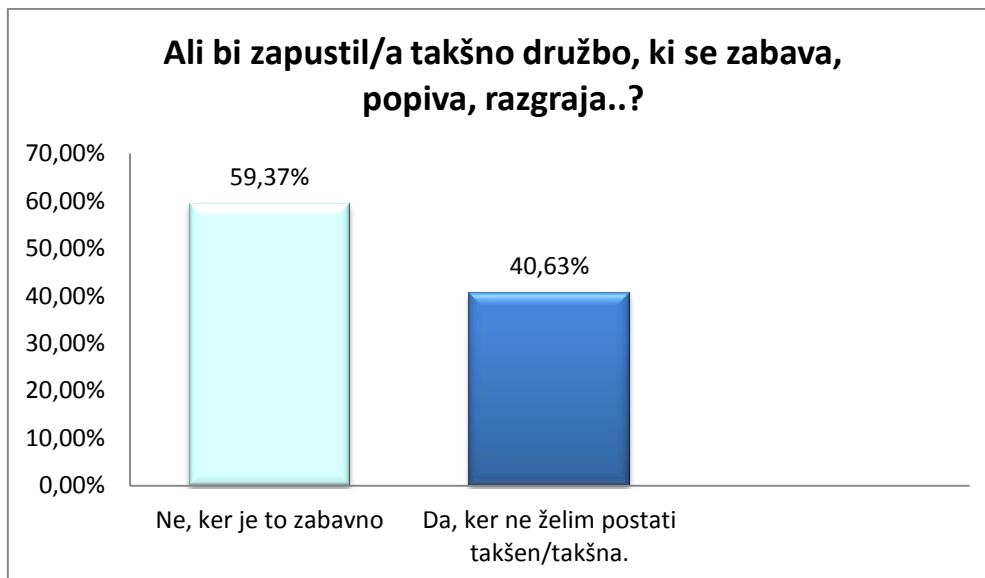
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- 80 % anketiranih je odgovorilo, da se zavedajo, da lahko slaba družba negativno vpliva na njih.
- 5,71 % anketiranih je odgovorilo, da se ne zavedajo, da lahko slaba družba negativno vpliva na njih.
- 14,29 % anketiranih je odgovorilo, da ne vedo, ali lahko slaba družba negativno vpliva na njih.

Hipoteza 11: Večina mladostnikov bo potrdila, da se zavedajo, da lahko na njih slaba družba vpliva negativno.

Hipoteza je potrjena, saj je 80 % anketiranih odgovorilo, da se zavedajo, da lahko slaba družba negativno vpliva na njih.

Graf 13: Ali bi zapustila takšno družbo in kako?

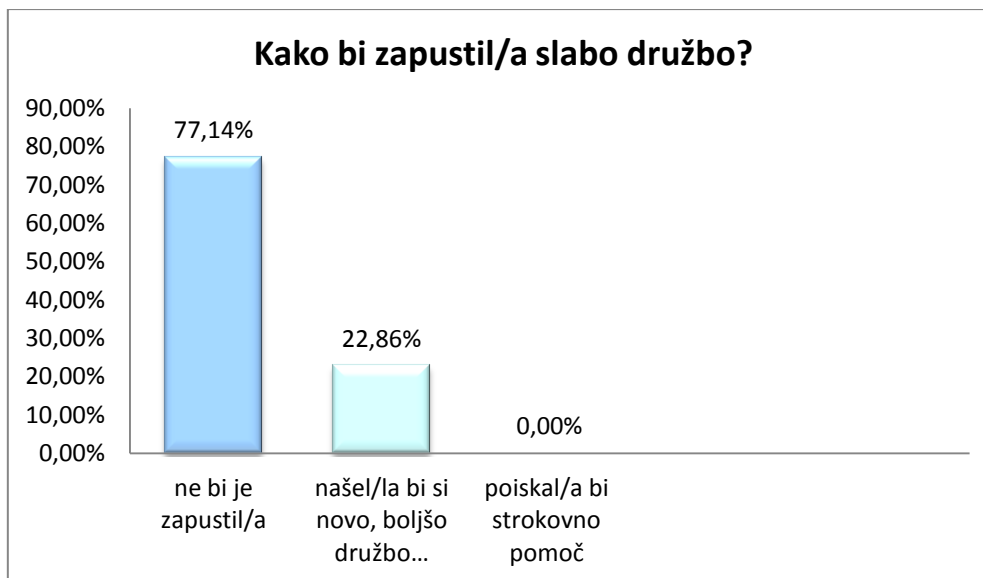
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- 59,37 % anketiranih je odgovorilo, da takšne družbe ne bi zapustili, saj se jim zdi zabavna.
- 40,63 % anketiranih je odgovorilo, da bi zapustili takšno družbo, saj ne želijo postati enaki.

Hipoteza 12: Večina mladostnikov bo potrdila, da bi zapustila takšno/slabo družbo.

Hipoteza je ovržena, saj je večina anketiranih (59,37 %) odgovorila, da ne bi zapustili takšne družbe. Ta odgovor me je zelo presenetil, saj sem pričakovala, da bodo napisali, da ne želijo postati enaki.

Graf 14: Kako bi jo zapustila?

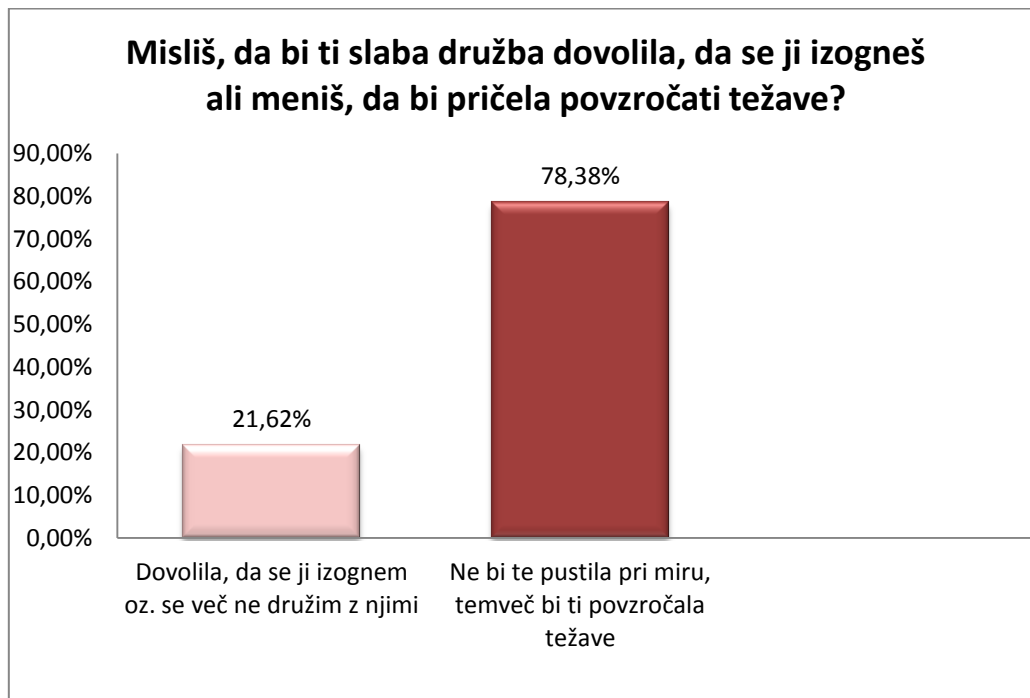
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- 77,14 % anketiranih je odgovorilo, da takšne družbe ne bi zapustili.
- 22,86 % anketiranih je odgovorilo, da bi jo zapustili tako, da bi si našli boljše, novo družbo..
- Kot je vidno iz grafa, nobeden ni odgovoril, da bi takšno družbo zapustil tako, da bi poiskal strokovno pomoč.

Hipoteza 13: Večina mladostnikov bo potrdila, da bi zapustila slabo družbo tako, da bi poiskala strokovno pomoč.

Hipoteza je ovržena, saj so mladostniki (77,14 %) odgovorili, da takšne družbe ne bi zapustili.

Graf 15: Meniš, da bi slaba družba dovolila, da se ji izogneš ali meniš, da bi pričela povzročati težave?

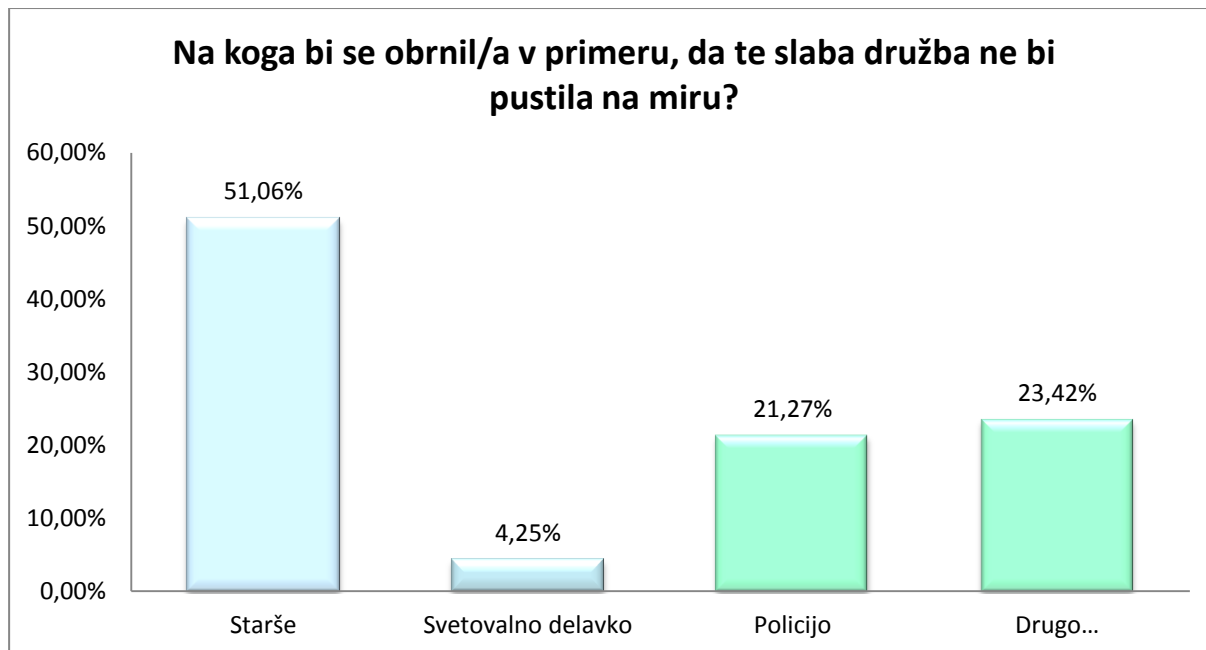
(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- 21,62 % anketiranih je odgovorilo, da menijo, da bi jim slaba družba dovolila, da se ji izognejo.
- 78,38 % anketiranih je odgovorilo, da menijo, da jih slaba družba ne bi pustila na miru, temveč bi jim povzročala težave.

Hipoteza 14: Večina mladostnikov bo potrdila, da jim slaba družba ne bi dovolila, da se ji izognejo.

Hipoteza je potrjena, saj je večina anketiranih (73,38 %) odgovorila, da jim slaba družba ne bi dovolila, da se ji izognejo.

Graf 16: Kje bi poiskal/a pomoč?

(Vir: Lasten vir, anketni vprašalnik)

- 51,06 % anketiranih je odgovorilo, da bi se v primeru, če jih slaba družba ne bi pustila na miru, obrnili na starše.
- 4,25 % anketiranih je odgovorilo, da bi se v primeru, če jih slaba družba ne bi pustila na miru, obrnili na svetovalno delavko.
- 21,27 % anketiranih je odgovorilo, da bi se v primeru, če jih slaba družba ne bi pustila na miru, obrnili na policijo.
- 23,42 % anketiranih je odgovorilo, da bi se v primeru, če jih slaba družba ne bi pustila na miru, obrnila na druge (prijatelje, sošolce..).

Hipoteza 15: Večina mladostnikov bo potrdila, da bi se v primeru, če jih slaba družba ne bi pustila na miru, obrnila na starše.

Hipoteza je potrjena, saj je večina anketiranih (50,06 %) odgovorila, da bi se obrnili na starše.

8.3. Intervju

INTERVJU IZVEDEN Z ENO IZMED DIJAKINJ V SREDNJI ŠOLI.

1. VPRAŠANJE: »KAKO BI OPREDELILA SLABO DRUŽBO?«

Odgovor: »Slaba družba je družba, ki kadi, pije, se ukvarja z drogami, vpliva na tvoje odločitve.«

2. VPRAŠANJE: »ALI POZNAŠ KOGA IZ SLABE DRUŽBE IN ALI VEŠ, KAJ JE RAZLOG, DA JE POSTAL TAKŠEN?«

Odgovor: »Da, poznam jih veliko, tudi sama sem bila že v veliki krizi zaradi slabe družbe. Menim, da je razlog ravno v slabi družbi, v katero zaideš.«

3. VPRAŠANJE: »ALI BI TAKŠNEGA MLADOSTNIKA IGNORIRALA, SE MU IZOGIBALA, ALI BI MU POMAGALA?«

Odgovor: »Trudila bi se, da bi mu pomagala, a menim, da nekateri niti ne želijo takšne pomoči.«

4. VPRAŠANJE: »KAKO BI TO STORILA?«

Odgovor: »Z njo/njim bi se pogovorila, ji/mu dala nasvete, jih poslušala...«

5. VPRAŠANJE: »SI ŽE BILA V SLABI DRUŽBI?«

Odgovor: »Da, sama sem že bila v slabi družbi. Pred kratkim sem spoznala nekaj takšnih ljudi, ki so kadili, pili, jemali droge, bili hudobni do drugih. Od takrat sem tudi jaz bila popolnoma drug človek.«

6. VPRAŠANJE: »KAKO JE DRUŽBA VPLIVALA NATE? POZITIVNO ALI NEGATIVNO?«

Odgovor: »Na začetku je bilo super, saj sem se z njimi počutila čudovito; imeli so me za lepšo, boljšo.. Nato pa so se začele pojavljati težave šoli, doma, tudi družba je postajala vedno hudobnejša do mene, me pričela žaliti, me siliti v določene stvari. Najprej sem mislila, da name vplivajo pozitivno, saj sem se v njej dobro počutila, bila »sprejeta«, »kul«, ko pa sem ugotovila, da so se spremenili do mene in da sem se zaradi njih tudi sama popolnoma spremenila, sem ugotovila, da vpliva name negativno.«

7. VPRAŠANJE: ALI SI PRIŠLA SAMA DO SPOZNANJA, DA SI V SLABI DRUŽBI?

Odgovor: »Da, saj sem ugotovila, da se me v šoli nekateri izogibajo, ker sem se družila s to družbo. Doma so me vedno spraševali, kaj je narobe, saj sem bila zadirčna, pogosto jezna, slabe volje, tudi nasilna do drugih.«

8. VPRAŠANJE: »ALI SI SE REŠILA SLABE DRUŽBE IN KAKO?«

Odgovor: »Da, toda najprej sem pomoč poiskala pri starših, nato pa smo skupaj poiskali še strokovno pomoč.«

9. VPRAŠANJE: ALI MISLIŠ, DA BI SE LAHKO SAMA REŠILA IZ NJE, BREZ POMOČI?

Odgovor: »Ne. Družba te ne pusti kar tako pri miru. Povsod ti sledi, pred domom, šolo, te ustrahuje. Brez pomoči staršev in strokovne pomoči, mi verjetno ne bi uspelo.«

Zahvaljujem se ti za odgovore. Vesela sem, da si prepoznala slabo družbo, poiskala pomoč in se iz nje rešila.

10. ZAKLJUČEK

Z raziskovalno nalogo sem ugotovila, da naletijo mladostniki pri svojem odraščanju na veliko težav.

Zelo radi imajo prijatelje, ki so prijazni, »kul«, zabavni, zelo pomemben pa jim je tudi njihov videz. Zavedajo se, kakšna je slaba družba (kadi, pije, se drogira, razgraja...) in kljub temu da so že poskusili alkohol, cigarete, droge in jih je k temu napeljala družba oz. prijatelji, menijo, da je njihova družba dobra in da so takšni prijatelji dobri prijatelji.

Pri tem se mi poraja vprašanje, ali res prepoznajo slabo družbo?

Večina mladostnikov je tudi potrdila, da družba pogosto vpliva na njihove odločitve. Menijo, da na njih dobro vpliva in jim svetuje, hkrati pa se zavedajo, da lahko sami v slabi družbi padejo pod njihov vpliv in da zaradi tega lahko postanejo nasilni, pričnejo popivati, kaditi...

Zelo zanimiv in tudi zastrašujoč se mi je zdel odgovor, da takšne družbe sploh ne bi zapustili, ker jim je to zabavno. V primeru, da bi želeli zapustiti takšno družbo, pa se zavedajo, da bi jim le-ta povzročala težave.

V primeru težav bi se za pomoč obrnili na svoje starše, policijo, zelo redko pa bi poiskali strokovno pomoč.

Tu se mi poraja vprašanje: Ali najstniki vedo, da je možno poiskati strokovno pomoč, se v šoli oz. v raznih svetovalnih centrih zateči po pomoč oz. na pogovor k strokovnjakom?

Mnenja sem, da bi bilo o tem dobro ozavestiti mladostnike, saj se v svojem mladostništvu velikokrat spopadamo z različnimi težavami (ne samo učnimi). Namesto, da bi poiskali strokovno pomoč, verjetno poskušamo težave najprej reševati sami. Ko ugotovimo, da tega še nismo zmožni, pa se obrnemo na starše.

Zakaj torej ne po strokovno pomoč? Kaj bi bilo narobe, če bi se obrnili nanjo? Ali nas je mogoče »sram«, da sami ne zmoremo rešiti težav in da bo zaradi tega še več težav (s sošolci, starši,...).

Menim, da v teh letih še nismo sposobni sami reševati težav, prav tako ni dobro, da se po pomoč zatekamo npr. k drugim prijateljem, sošolcem. Dobro je, da o težavah spregovorimo s starši in skupaj poiščemo strokovno pomoč.

Kot je zapisal V. Ščuka (citat):

Mladostna leta so kot mošt, ki vre.

Dom je kraj z vrati, da lahko na njih potrkaš in se ti odpro.

Zakaj torej najstniki zapadejo v slabo družbo?

Predvidevam, da najstniki zapadejo v slabo družbo zato, ker so v takšni družbi takoj sprejeti.

V njej se počutijo boljši, lepši, močnejši, "kul"...

In kako iz nje?

Menim, da je potrebno poiskati pomoč, v kolikor želiš iz takšne družbe izstopiti (pomoč staršev, skrbnikov, strokovnih delavcev...).

Predvsem je pomembno začutiti, da zato nisi »slabič«. Sama bi take mladostnike poimenovala »junaki«. Potrebna je namreč mnogo poguma, da izstopiš iz družbe, ko se zaveš, da ta ni prava zate. Ob tem seveda ne veš, kaj vse te čaka. Mogoče te bodo izsiljevali, te nadlegovali, zasledovali....

In tu je pomoč resnično potrebna.

11. SEZNAM LITERATURE IN VIROV

1. Kuhar, M. (2007). Prosti čas mladih v 21. Stoletju. Socialna pedagogika. (str. 453-472).
2. Glasser, W. (1989). Naše osnovne potrebe.(str.8).
3. a: Zupančič, M. (2004a). Opredelitev razvojnega obdobja in razvojne naloge v mladostništvu. V: Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M., Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstveno-raziskovalni inštitut Filozofske fakultete. (str. 511-524).
b: Zupančič, M. (2004b). Razvoj identitete in poklicno odločanje v mladostništvu.
4. Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M., Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstveno-raziskovalni inštitut Filozofske fakultete.(str. 571 – 588).
5. a:Ščuka, V. (2007). Šolar na poti do sebe. Radovljica: Založba Didakta d.o.o. (str. 191).
b:Ščuka, V. (2007). Šolar na poti do sebe. Radovljica: Založba Didakta d.o.o. (str. 194).
6. a:Rich Harris, J. (2007) Otroka oblikujejo vrstniki.(str. 241-248).
7. b: Rich Harris, J. (2007) Otroka oblikujejo vrstniki.(str. 251).
8. <http://www.pedagogika-andragogika.com/files/diplome/2009/2009-Mohar-Tina.pdf>
9. <http://www.tocnoto.si/teens/2009/demi-lovato-ima-tezave-s-samozavestjo/>
10. <http://www.neabarabea.com/2011/08/oblikovanje-identitete-in.html>
11. E.Papalia, Wendkos, Ruth, Feldman , Otrokov svet, Otrokov razvoj od spočetja do konca mladostništva. (str. 357).
12. Horvat, Magajna, 1987, Razvojna psihologija,(str. 233-240).

12. PRILOGA (Vzorec ankete)

Pozdravljeni!

Sem učenka sedmega razreda. V okviru projekta Mladi za napredek Maribora pripravljam raziskovalno nalogo z naslovom »Zakaj najstniki zapadejo v slabo družbo in kako iz nje?« Anketa je anonimna, odgovori so zaupni in bodo uporabljeni izključno v namene raziskovalne naloge. Pri vprašanju obkroži odgovor, ki tebi najbolj ustreza.

Spol:

- a) moški
- b) ženski

Starost: _____

1. S kom preživljaš večino prostega časa?
 - a) z družino
 - b) s prijatelji - zunaj
 - c) s prijatelji - preko socialnih omrežij

2. Kakšen mora biti tvoj prijatelj? (Lahko obkrožiš več odgovorov!)
 - a) zabaven
 - b) prijazen
 - c) športen
 - d) »kul«
 - e) lep
 - f) dober učenec
 - g) slab učenec
 - h) nasilen

3. Ali meniš, da je tvoja družba:
 - a) dobra
 - b) slaba

4. V kakšni družbi si raje?
 - a) dobri
 - b) slabi

5. Kakšna je po tvojem mnenju slaba družba?

6. Si že poskusil/a alkohol, cigarete, droge?

- a) da
- b) ne

V primeru, da je tvoj odgovor da, odgovori na naslednje vprašanje.

7. Kdo te je napeljal k temu?

- a) prijatelji oz. družba
- b) starši (na praznovanjih..)
- c) mediji (televizija, reklame, radio...)

8. V primeru, da je tvoj odgovor a) prijatelji oz. družba, ali meniš, da so to dobri ali slabi prijatelji?

- a) dobri
- b) slabi

9. Ali družba pogosto vpliva na tvoje odločitve?

- a) da
- b) ne

10. Ali meniš, da družba dobro vpliva nate in ti svetuje?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

11. Ali se zavedaš, da lahko slaba družba vpliva negativno nate in da zaradi tega postaneš drugačen (nasilen, pričneš popivati, kaditi...)?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

12. Ali bi zapustil takšno družbo, ki se zabava, popiva, razgraja....?

- a) Ne, ker je to zabavno.
- b) Da, ker ne želim postati takšen/na.

13. Kako bi zapustil/ a slabo družbo?

- a) Ne bi je zapustil/a.
- b) Našel bi si novo, boljšo družbo....
- c) Poiskal bi strokovno pomoč.

14. Misliš, da bi ti slaba družba dovolila, da se ji izogneš ali meniš, da bi pričela povzročati težave?

- a) Dovolila bi, da se ji izognem oz. se več ne družim z njimi.
- b) Ne bi me pustila pri miru, temveč bi mi povzročala težave.

15. Na koga bi se obrnil/a v primeru, da te družba ne bi pustila pri miru?

- a) starše
- b) svetovalno delavko
- c) policijo
- d) drugo.....

Najlepša hvala za sodelovanje !